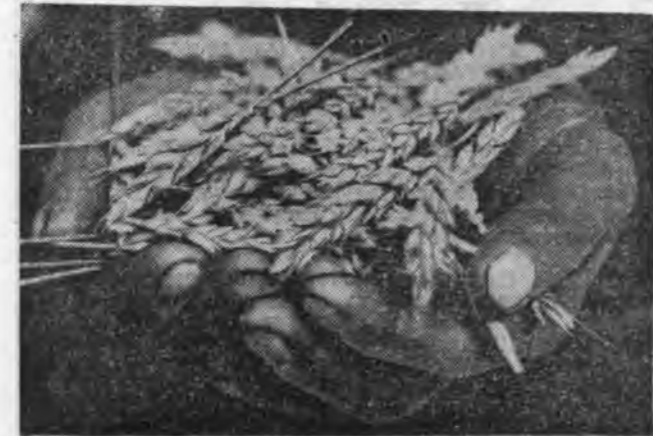

Шэнэ газар ашаглажа эжилхээр 25 жэлэй ойдо

АШАГ УРЫЕНЬ АРЬБАДХАЯ

„Хилэмэнэй байгаал наа — дуун эдэлхэ... Иигэжэ дэмы хэлсэдэггүй. Хилэмэн ходоодо шула-ла эдэб хоол байжа, бүхы баял-гай хэм хэмжүүрын болоно“.

(Л. И. Брежневэй «Шэнэ газар» номһоо).

БАЯЛИГНАЙ ЭНДЭХЭЭ ЭХИТЭЙ

Совет арадай гайхамшагта илалтануудай нэгэниинь шэнэ газар ашаглажа болоно. Энээн тухай КПСС-эй ЦК-гай Генеральная секретарь, СССР-эй Верховно Совет-едэй Президиумай Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй «Шэнэ газар» гэнэн ном дотор һонирхолтойгоор бэшгэдэг. Энэ ном тухай уншагшадай конференци, шэнэ газар ашаглагдажа эжилхээр 25 жэлэй ойдо зориулагдан байраг суглаа-рууд районий бүхы колхоз, совхозуудта үнэргэгдэнэ.

АШАЯА ХҮСЭД ХАРИУУЛНА

Газар дайдын баялгыг бодомжтой зүбөөр ашаглажа тухай агуухэ багша В. И. Ленинэй заабирни хэрэг дээрнэ бэлтгэжэ, совет арадай Коммунист партияга хүтэлбэри дотор шэнэ газар эдүүлхэ талаар асар эхэ хүдэлмэри хэзэ гээшэ. Энэманай социалист экономикын саашадан хурданаар хүр-гэжэ, совет арадай ажабайдалыг улам байр дэлгэр болгохо хэрэгтэ тон эхэ мүдөө үзүүлэ.

Шэнэ газар ашаглажа эжилхээр 25 жэлэй алдарта оёе орон доторнай үргэжүүлэгдэнэ байна. Манайше республик ажахынүүдта энэ талаар эхэ хүдэлмэри хэдгээн байха юм. Шэнэ газар халхал гэжэн партиин урьада республик-най хүүдөө нотагуудай болон гороудуудай ажалшад, илан-гаяа комсомолууд болон залуушуул эдэхитэйгээр харюу-сахан байгаа. Бүхыдөө Буряад ороной ажалшадэй үмэнзөө 1700 гаран мэдүүлгэ богонихон болзорто оронон байгаа.

Республикнай зүүн захата шэнэ газар эдүүлрихэ ажа-хы «Комсомольский» совхоз эмхидгэгдэнэ байгаа. Мүнөө энэ совхоз 12,5 мянган гектар газар халхалд, 6500 үхэр, 1200 мори үхэбэрилдэ томо, түрүү ажахы болохой. Эдээр гурнда үхэ ажалай продуктуудыг худалдаа түсэ-бөө жэлһэ жэлдэ үлүүлэн дүүргэнэ. Шэнэ газар эдүүл-рихэ таряалангай газар 72.813 гектараар, үндһөөрөө һайжаруулагдамал са-бшалан 2.000 гаран гектараар үргэдэгдөө.

хээ ерһэн хүнүүд мүнөөшье эндэ эршэтэйгээр ажаллажа байһаар. Сэлэнгын районий XX партсездын, Мухар-Шэбэрэй райо-ной «Знамя Ленина», Хуралханай районий Ленинэй нэрэм-жэтэ колхозууд, Эздын районий Борьбегой, «Октябрьский» совхозууд, тэндэхэ «Коммунизм», Ленинэй нэрэмжэтэ, «Мир» колхозууд болон бусад ажахынүүд шэнэ газар эхээр халхалжа, үйлдбэрлэжэ нилдэжэ хүжээшэй.

1978 ондо Ирсэнгын совхоздо энэ аргаар 268 гектар таряалан, 141 гектар сабшалан үргэдэгдөө. Мүнөө эдэнэр «Комсомольский» совхоздо намаг хатааха, тэрэниин уһалуури-тай болгохо хүдэлмэри абуулна. Энэзонэй эсэстэ тус совхоз 367 гектар һайжаруулагдамал, уһалууриин сабшалан нэмэжэ абаха.

ҮРЭЖЭЛТЭ ГАЗАРАА ҮРГЭДХЭХЭДЭ

Мүнөө эгсэ 25 жэлэй үнгэрөөд байхдаа тэрэ холын 1954 онһоо эхилжэ ашаглан шэнэ газарнай ямар ашаг үрэ үгөө гээшэ гэжэ бодомжолдо, энэ үе со эргэ-сүүлшэйгэй хубилалта болохо, ажахыннай экономико эрид хүжөөтөөд байха. Илангаяа шэнэ газар ашагла-наһай ашаар колхозоимнай адууна мал олошорхоо гадна, ашаг шэмэньшэ дэшилдэ. Видэ мүнөө 25 жэлэй саада тэхинхэ 2—2,5 дахин эхэ һү, маха, ноо-һо болон оронон таряа, үбэ тэжээл, овоц абанаби. Хараад үзгэ даа, 1953 ондо колхознай 8126 гектар тарилгын газартай байгаа наа, мүнөө тэрэ 11500 гектарта намзынэ. Тинхэдэ орооһото ургамалнууд асар 7.500 гектарт таригдана.

ТАРЯАН ДАЛАЙ ДОЛГИЛОС

Сэлэнгын районий XX партсездын нэрэмжэтэ трактор-таряан ажалай бригадэ дагша шэнэ газар ашаглан халхалсан П. ГЫЛЫКОВ хөөрнэ: шэнэ зоригтойгоор хүдэлжэ, шэнэ газарай ашыг хүн зондо зориулажа. Мүн тэдэнэй дунда мининшье нэрэ дур-дагдан байха.

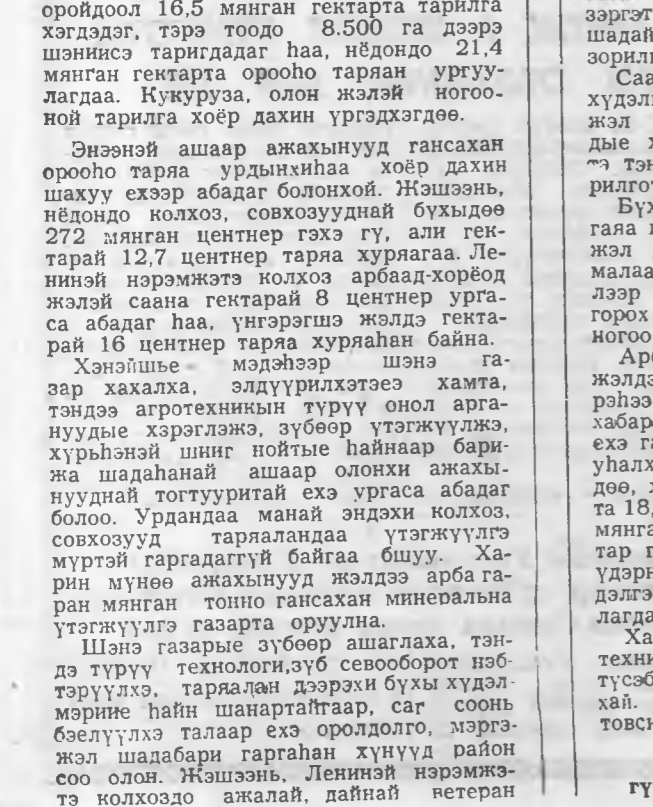

1954 онһоо урда тээ манай Ноёхон нотагай үргэн эхэ тала дайдын оройдоол 4200 гектартайн орооно таряан үргүүлэгдэдэг бэлэй. Харин мүнөө колхозоимнай 13 мян-га гаран гектар газар эдүүлрихэ үргэдэгдэнэ. Шэнэ газар халхал-наһай ашаар ажахыннай эрид түргэнөөр хүжөө, колхозни-гуудайимнай һуудал байдал гэнтэ хубилла хэн.

Гайхамшагта тэрэ эхэ хүдэлмэрин түрүүшын хабар ханаандаа ороно. Сүхын АМС-эй эрхим механизаторнууд эртэнһээ тракторнуудаа эдэ-лбэрилад, хүрэнэй гээшэ үргэдэг асар газар халхалжа эхилэ. Хэргэ-Дэбэ, Цорон, Модон-Заха, Залаа, Мэргэ-тын тала, дотоо трактор-нууд адуу, һүнгүй хүнхине, «Шэнэ газар халхалдаг га-бшанай бригадэ» гэнэн үндэр нэрэ хүндэтэ хүртэхи түлөө социалист мурсын тинхэдэ үргэвэр дэлгэрэ. Долоон бригадын дундаһаа манай Владимир Мансорунай хү-тэлбэрилдэ механизаторнууд шалгаран гараа хэн. Тингэжэ гансахан 1954 ондо асар 3872 гектар шэнэ газар халхалдаа бэлэй. Социалист мурсын тинхэдэ эрхимилдэн трактористуудай нэрэ соло Сэлэнгын райондо суутай болоо. Дашидонд Дылыков, Батомунко Мунку-ев, Бабасян Тулосочов гээшэ.

УРГАСАЯ ДЭЭШЭЛҮЛХЫН ТҮЛЭ

Шэнэ ба боро газар эдүүл-рилгын хүүдөө ажахын, тэрэнэй гол халбарни — таряан ажалай саашадаа хүжэлтэдэ эхээр нүүлөөлһиний элитэ. Тэрэ үедэ гурбан жэхээн артал байһаа еад, мүнөө то-мохогодон манай колхоздо 1953—54 онуудай туршада 2402 гектар шэнэ, боро газар эдүүлригдэнэ байгаа. Хой-шоодо жэл бури тарялан үр-гэдэгдэжэ, бүхыдөө 5700 гектар шэнэ газар халхалдаа.

Хэлгын эрьдэ халхалдаһан шэнэ газар дээрэ суута механизатор Д. Жа-наев жарвал оной үсэр кукурузын ба-ян ургаса абажа, Мухар-Шэбэртээ, бүхы республика соогоо алдаршаа хэн.

Эндэ манай фотокорреспондент С. Ба-дуевэй тэрэ үедэ буулган зург ба-руулагдана.

СОВЕТ КОНСТИТУЦИЙН ТҮҮГ ДИОРО

ЭХЭ БА УЯЛГАНУДАЙ ЯНГТА ХОЛБООН

Эхэн ба уялгануудын хоорондох холбооноос үндэстний тэгш хувиар байхыг хангахад төрийн үүрэг их байна. Энэ үүрэгт төрийн захиргаа, засаг захиргаа, засаг захиргааны байршлын тус тусад нь хариуцаж байна. Төрийн захиргаа нь төрийн захиргаа, засаг захиргаа, засаг захиргааны байршлын тус тусад нь хариуцаж байна.

Болож бээ эмшлүүлэхгүй "эрх" гүй. Али бага янгианам доромжлох, доройтуулах "эрх" гүй. Бүх дэлхийн аравуудай эрх болон сүүлүүндийн хамгаалха тухайгаа америкн империализм сонсоход, Вьетнамад тэднэй гэмээр адхар...

гойног бусад область, хизээр болон республикнунуудал тон адли байдалтай. Промышленна үйлдэбарин хэмжээн 1971 онхоо хошойн үргээн хугасаа соо 900 дахин шахуу дээшлээ. Хэрбээ 1930 ондо оройдоол арбан бишхэн, хүсэ багатай предпрятинүүд эндэмдэй бии байхан хаа, мунөө промышленна томо хоёр зуугаад предпрятин бии болоод байна ха юм. Гадна һуулай дүшөөд жэл соо хууде ажыхе техникээр хангалга эрд дээшлээ.

МОСКВАДА ВОЛОҮОН НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИ

Түүхын талаар маонистуудай гаргалд худал хуурмаг ашануудта эсэргүүтэлсэлэй гол шухала асуудлануудта зориулагданан научно-практическа конференци мартын 27-29-д Москвада болоһон байна. Тэрэниин СССР-эй Наукуудай академи ба КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Нийтин эрдэмэй академи үнгэрөө. Конференциин хүдэлмэридэ совет болон хилин саанахи элэит эрдэмтэд, партийна хүдэлмэрилэгшэд, Москвагай олонийтын түлөөлэгшэд хабадалсаа.

ШӨӨНҮҮДТЭ-НЭ АНХАРАЛ

Ба соёлой памятникнэ сэхин хамгаалха Бүхэ дэлхийн Буряадай отгон элжээтэ пленум үнэтгэгдэбэ. Түүхын олоой памятникүүднэ хамгаалха тухай хуулинуудай хэрэг сахигдажа байхан тундмал тус отделиннэ аргашин орлогош, республикнэ соёлой министрэй орлоо А. М. Герштейн хэлэн

Шэнэ-Бэрээн тосхоной библиотека соёл гэгээрэлэй ёһотой гудамта болонхой. Эндэ үдэшэндэ, мун амаралтын үдэрнүүдтэ хүн зон холодоо олон байдаг, сүүлэтэй сагаа зохиодор, ашаг үрэтэйгөөр үнэтгэгдэбэ.

Коммунист Т. И. Размахинна тус библиотеке даана. Библиотекарь мэргэжлээрээ тэрэ 14-хэн жэлээ хүдэлжэ байна. Библиотекаднэ мунөө 6,5 мянган ном тоолодоно. Номойног жаса еха болгохын тула Т. И. Размахинна нилээд оролдог гаргадаг. Юуб гэхэдэ, библиотекаднэ 30 мянган ном багтааха шадалтай юм. Нүхэр Размахиннагай оролдоглын ашаар хууринай бүхы шахуу еха хүнүүд библиотекейн уншагшад болонхой.

БИБЛИОТЕКЫН ЭЗЭД-ЭХЭ БАСАГАН ХОЁР

нинагай басаган Марина клубна хүдэлмэриннэ метристуура ажаллана. Тингээхэ үдэрнүүдтэ зоочноо хуралсана. Үдэртөө Марина Витальевна Сиб-отекэ соо хуужа, өөрынгөө хүдэлмэри эрхилжэ талар бэлдхэл хэжэ байдаг заншалтай.

Хүн сондо, уншагшадта налгай зохиодор хандадаг, нинагай басаган Марина клубна хүдэлмэриннэ метристуура ажаллана. Тингээхэ үдэрнүүдтэ зоочноо хуралсана. Үдэртөө Марина Витальевна Сиб-отекэ соо хуужа, өөрынгөө хүдэлмэри эрхилжэ талар бэлдхэл хэжэ байдаг заншалтай.

ФАМ ВАН ДОНГЫН ХӨӨРӨӨН

ХАНОН. Хитад эзэрхэг турникэй ябуулгала дэри зогсоого. Вьетнамай газар дайда дээрнээ сэргүүдэй бурин хүсэлээр үгэ дуугуй бурин гаргажа, СРВ-гай бээ даанан ба дулдандын бнш байдалье, газар дайдын бурин бутан байлгые хундэлжэ ёһотой гэжэ СРВ-гай правительствын премьер-министр Фам Ван Донг мэдүүлэбэ.

Хөёр ороной хоорондох харилсае нэргээн наймаа руулын тула арсалдаата зориулалтууде эхилхээр бэлэмдэй захирала үгтөө, шинэ гэрлэ хаалгатай байнда алдирхуу ошуу. Пекинэй мэр байхан У Дэ, Пекинэй сэргэй округой комиссар Чань Силян Вьетнам КНР-эй гурнай Союзной премьер-эри орлогош Ци Дэнкүй гэгшэд эдэний дунда нэргэлдэнэ.

ЛОНДОН. Хитадай хүтэлбэрлэгшэдэй дунда сэбэрлэлгэ хэлдэхэдэ болохо юм ха гээн эрбэ үгнүүд Хитадай нинслэт хотодо таржа байна гэжэ «Дейли телеграф» газетэ Пекиннээ мэдээсэбэ. Эдэмэй хэд бэ гэбэл, Дан Сюпин болон тэрэний тала баригшадта эсэргүүтэр тэмсэдэг КПК-гай ЦК-гай Политбюродо орогд бөлгөлэй болоно. Тус хайлбал, энэнь Мао Цзэдунай харуулсан байхан, мунөө КПК-гай ЦК-гай түрүү дээрнээ татангшад-сепаратистнууд һуурин, тосхонуудта довтолжэ, амгалан хүн зонине тононо, дээрмэдэнэ, алана, хюдана, сэргэй патриулууде буудана. Энэ хадаа америкн хитад үгсөөнэй үр дун болоно гэжэ Индин Коммунист партиин Национальн Соудей Генеральна секретарь Раджешвар Рао Бомбейд үнэтгэгдэнэ прессконференци дээрэ үгэ хэлэхэдэ мэдүүлэбэ.

ПИНОЧЕТ «КОНСТИТУЦИ» БЭЛДЭНЭ

НЬО-ИОРК. Шэнэ «конституци» проекте баталан абахаар бэлдэжэ байхан тухай Сантьягада сонсоходо. 1973 оной сентябрь арада болоһон фашист урбалтын урда тээ олон арбаад жэлэй турша Чилид хүснэдэй байхан үндэһэн хуулине хэлгээ юм. Хэлбэлэй модээсэлүүдэй ёһоор, байгша ондо хунта чилинхийл демократическа туйлалтанууде эсэслэн үгы хэһэн «конституци» проектээр «референдум» үнгэрхэе бэлдэнэ.

Пиночедэй хабадалгатайгаар бэлдэгдэнэ проект президентэ хизааргүй еха эрхэ түлөөлэгшүүдэй үгсэ. Тэрэ парламенте бүхы дээрнэ хинаха, тэрэний бүрийдэ томилхо, энэ «хуули» гаргадаг зургаанине тарааха, тэрэний шидхэбэрнүүдэ болоулаха, гансаараа декретүүдэ абаха эрхэтэй юм. Турүү үзэлтэй партинууд болон эмхнүүдэй анал ябуулга урдынхараа хориглоно. Дарлан мүлжэлгээ өхижүүлхын тула Чилин сэргэйхиде хэрэглэхэе харраадаг бусад олон дүриүүдэ проект дотор оруулагдаа.

Хархис «конституци» баталан абаха гэһэн хунтын нэдлэгнүүдэ Чилин демократическа олонийт эрд бурлуушаана.

